

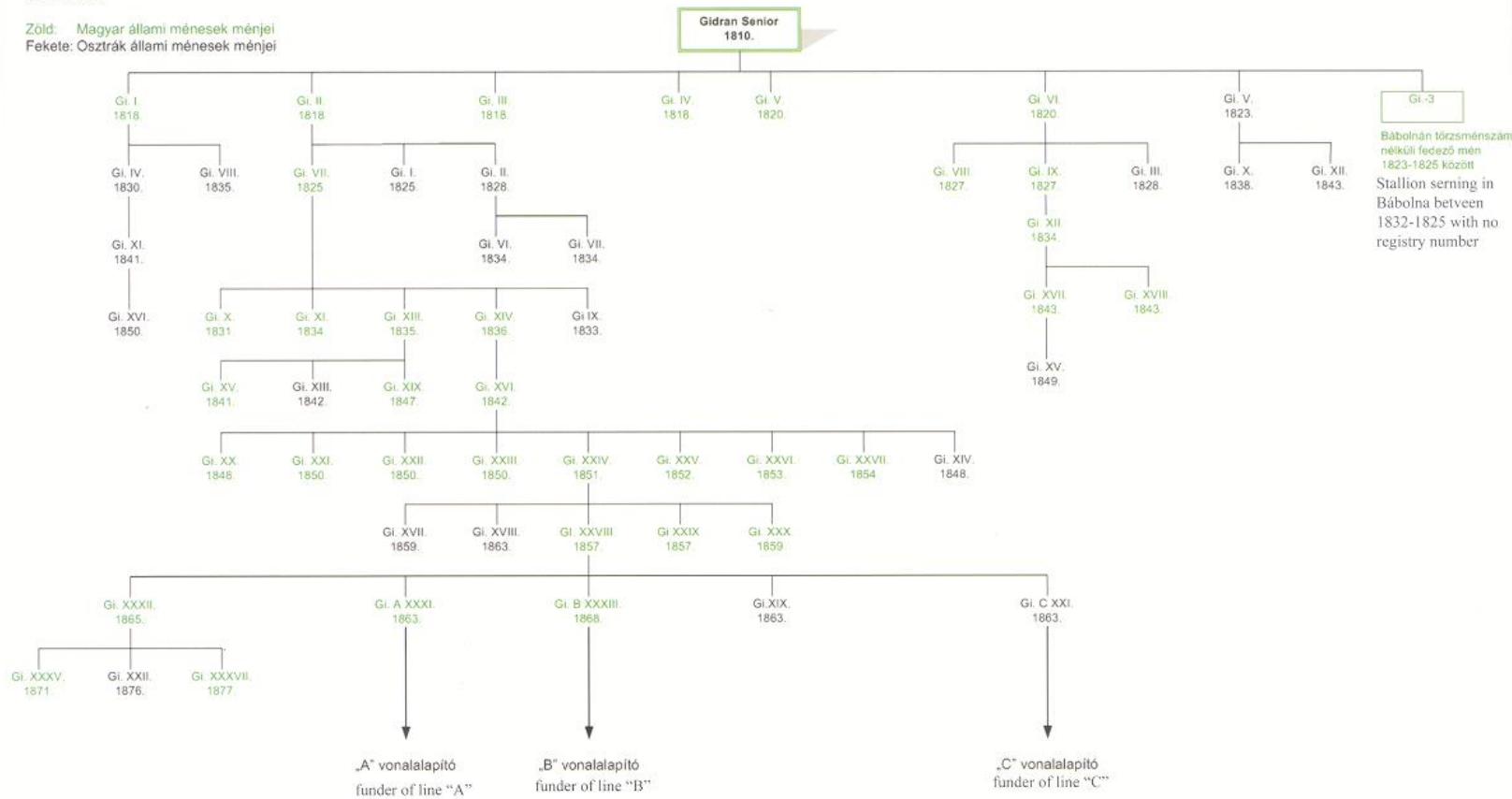
Povijest gidrana

Istvan Horvath

Tako su se u pasmini formirale tri geneološke linije:

Színkódok:

Zöld: Magyar állami ménesekek ménjei
Fekete: Osztrák állami ménesekek ménjei

Az "A", "B", és "C" mérvonalak kialakulása a Gidran Senior (1810.) alapító mén után
Developen of "A", "B", "C" stallion lines, after Gidran Senior (1810.) founder stallion
Color codes:

green: Stallions of Hungarian state herds
black: Stallions of Austrian state herds

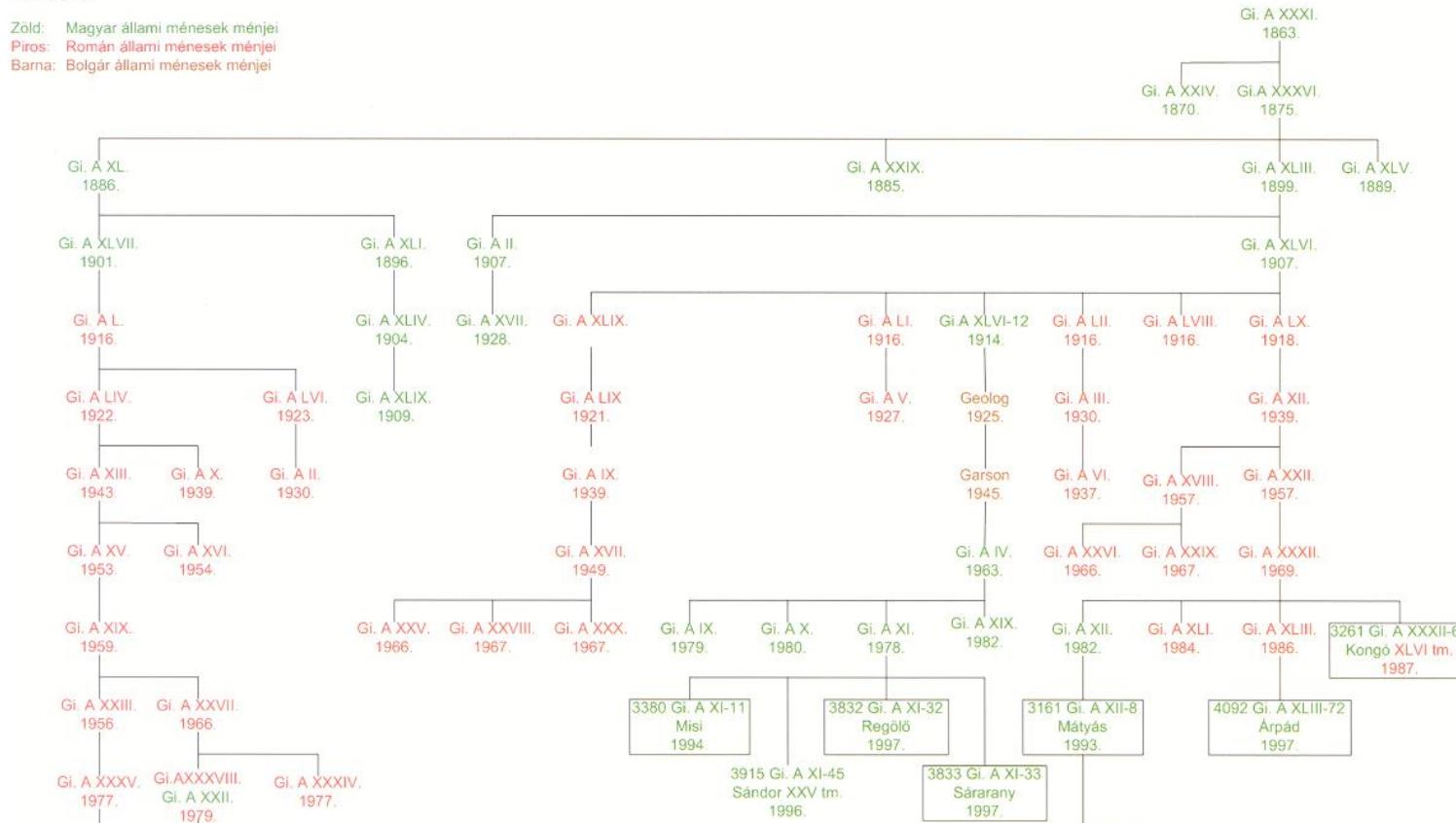
Liniju „A” je osnovao GIDRAN XXXI. , 1863. godine, (1867 – 75.)

3. táblázat / Table 3.

„A” vonal alapító
(Gidran XXXI. 1863.)

Szinkódok:

Zöld: Magyar állami ménesekek ménjei
Piros: Román állami ménesekek ménjei
Barna: Bolgár állami ménesekek ménjei

*Az “A” ménvonal kialakulása a Gidran Senior (1810.) alapító mén után
Developen of “A” stallion lines, after Gidran Senior (1810.) founder stallion*

Color codes:

green: Stallions of Hungarian state herds

red: Stallions of Romanian state herds

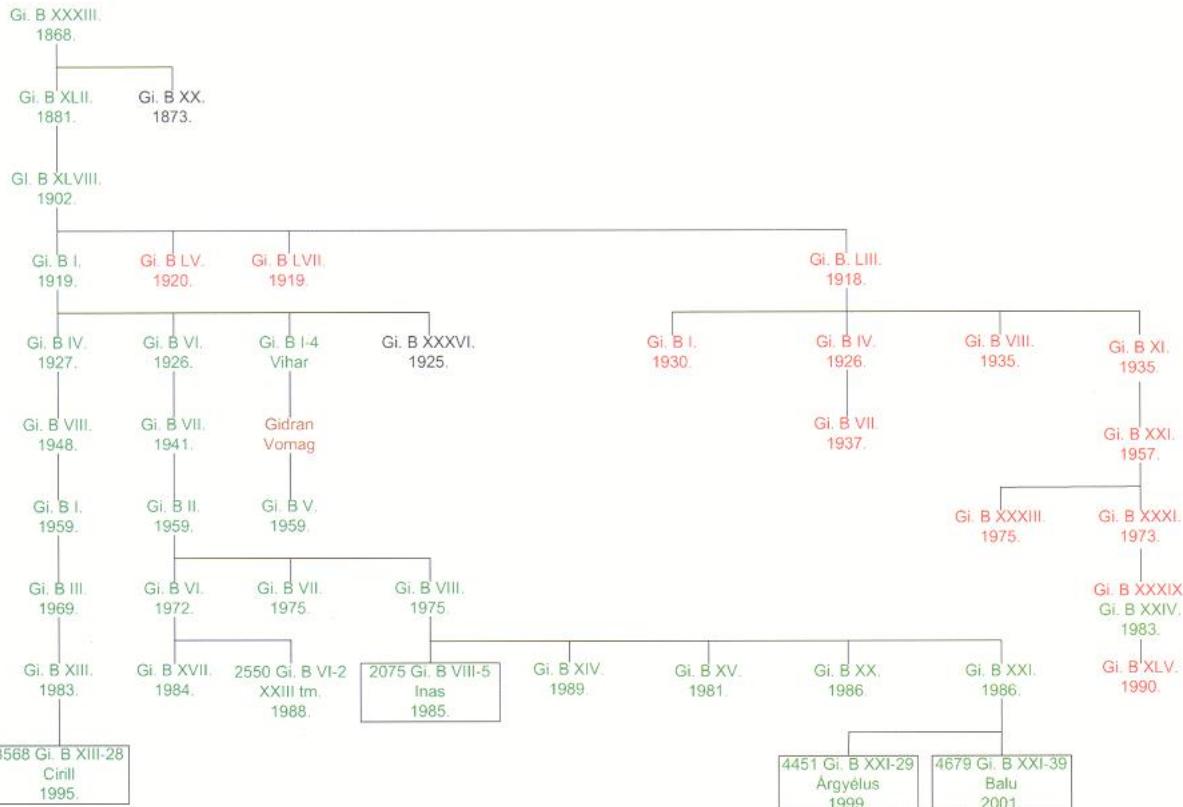
brown: Stallions of Bulgarian state herds

Liniju „B” je osnovao GIDRAN XXXIII. , 1868. godine, (1872 – 84.)

Szinkódok:

Zöld: Magyar állami ménesekek ménjei
 Fekete: Osztrák állami ménesekek ménjei
 Piros: Román állami ménesekek ménjei
 Barna: Bolgár állami ménesekek ménjei

„B” vonal alapító
 (Gidran XXXIII. 1868.)

A “B” ménvonallal kialakulása a Gidran Senior (1810.) alapító mén után
 Developen of “B” stallion lines, after Gidran Senior (1810.) Founder stallion
 Color codes:

- green: Stallions of Hungarian state herds
- red: Stallions of Romanian state herds
- brown: Stallions of Bulgarian state herds
- black: Stallions of Austrian state herds

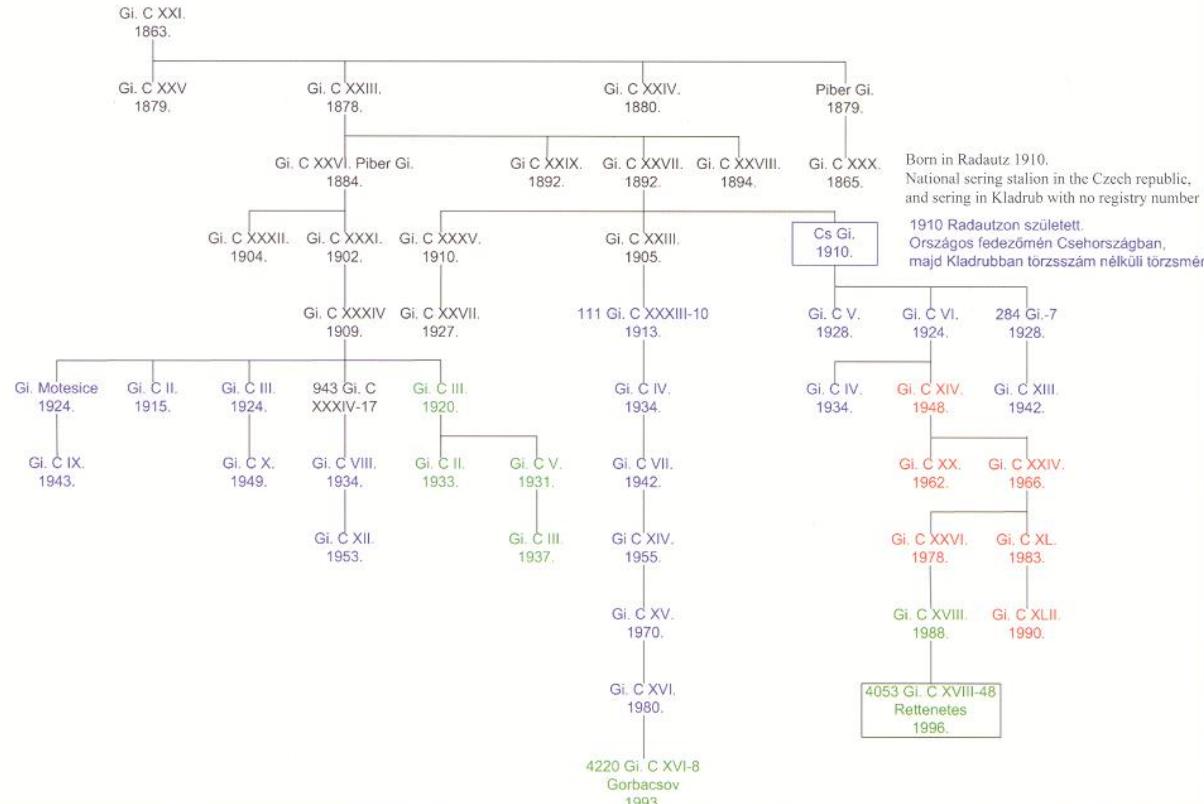
Liniju „C” je osnovao GIDRAN XXI., 1863. godine. (1869 – 1879.)

5. táblázat / Table 5.

Szinkódok:

Zöld: Magyar állami méneselek ménjei
 Fekete: Osztrák állami méneselek ménjei
 Piros: Román állami méneselek ménjei
 Kék: Cseh és Szlovák állami méneselek ménjei

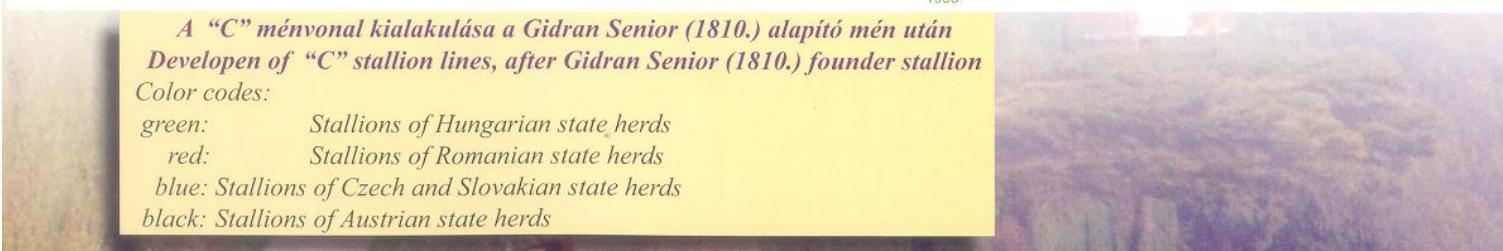
„C” vonal alapító
 (Gidran XXI. 1863.)

A "C" ménvonal kialakulása a Gidran Senior (1810.) alapító mén után
 Developen of "C" stallion lines, after Gidran Senior (1810.) founder stallion

Color codes:

- green: Stallions of Hungarian state herds
- red: Stallions of Romanian state herds
- blue: Stallions of Czech and Slovakian state herds
- black: Stallions of Austrian state herds

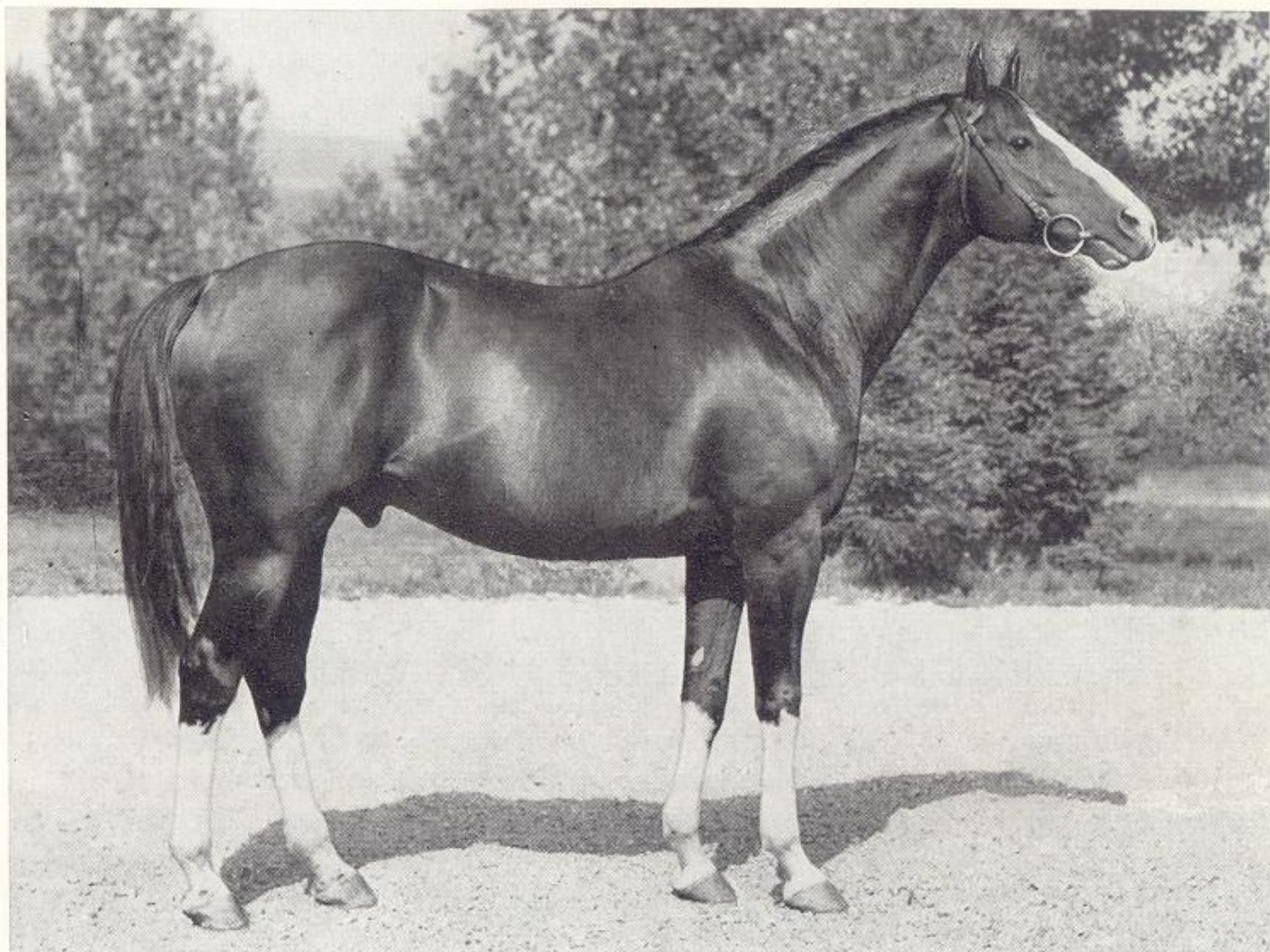
Tako je pored imena pastuha od tog vremena stajalo slovo „A” , „B” , ili „C” i rimski broj , da se zna koliko je određeni pastuh udaljen po broju od osnivača , Gidran Seniora.

Od 1967. godine se naziv pastuha vraća ponovo samo na rimske brojeve.

- tako je „I” postao pastuh , koji je oždreibljen 1959. godine , od matere 1 Gidran „C” II. , a skakao 1967 – 69.
- broj „II” oždreibljen isto 1959. g., od matere 99 Siglavy Gidran I, djelovao 1971. godine.

U formiranju pasmine su djelovali i engleski punokrvnjaci, među kojima su najznačajniji:

- Chief Justice , alati pastuh , 1847.,
- Amati , a.p. , 1854.,
- Exsact , a.p. , 1862.,
- Bíbor , a.p. , 1873.,
- Czimer , a.p. , 1881.,
- Algy , a.p. , 1883.,
- Bojtár , a.p., 1887.,
- Bakony , a.p., 1899.,
- Gombás , a.p., 1901.,
- Eros , a.p., 1908.,
- Fogaras , a.p., 1927.,
- Titán , a.p., 1931.,
- Ibsen , a.p., 1966.

Telivér mén

Oni su skakali prvenstveno na originalne arapske kobile, a njihovo žensko potomstvo su ponovo pripuštali s („originalnim”) gidran pastusima.

Muško potomstvo - od kojih su postali pepinjeri - je prema tome dobivalo ime : Bakony Gidrán (1906.), Amati Gidrán (1871.), Exsact Gidrán (1880.), Bíbor Gidrán (1883.), Algy Gidrán (1880.), Fogaras Gidrán (1940.), itd. , i kao npr.: Koheylan Gidran .

Da vidimo sad i kobile:

**Pasminu Gidran je osnovalo 12 rodova kobila,
od kojih 6 i danas živi i cvate, a 6 je tokom II.
svjetskog rata ili neposredno iza toga izumrlo.**

Živi rodovi:

- 1., od originalne holštajn kobile 99 (1783.),
- 2., od originalne holštajn kobile 123 (1783.),
- 3., od originalne mađarske kobile 162 (1785.),
- 7., od originalne moldavske kobile 596 (1807.),
- 8., kobia broj 553 iz ergele broj 6., (1814.),
- 11., kobia broj 819 iz ergele broj 6., (1815.).

U početno doba su u formiranju pasmine imale ulogu i kobile nonius pasmine , kao sto su :

- 636 Nonius V (1830.),**
- 747 Nonius V (1834.),**
- 878 Nonius V (1828.),**
- 289 Nonius XVIII (1850.),**
- 835 Nonius XX (1839.).**

Nonius kobile , koje su dala pastuhe u pasminu gidran su :

- 690 Nonius V je dala pastuha Gidran XV.,**
- 678 Nonius V G XVII.,**
- 526 Nonius V G XVIII.,**
- 710 Nonius XXIX G XXVII.**

**Pepinjerne pastuhe su dale i neke kobile , koje
nisu bile svrstane u rodove , tako :**

- 92 Siglavy** 4 je dala Gidran XII.,
- 33 Gazal** XIII.,
- 375 Koheilan I** XIV.,
- 715 O Bajan I** XIX.,
- 678 Siglavy** XX.,
- 754 Dahaby** XXV.,
- 358 O Bajan VI** XXXII.,
- 68 O Bajan III** XXXIV.

**Ne samo kao interesantnost, nego i cjelovitost
rada treba spomijenuti , da su u rod broj 3 i 4
pripadale lipicanske kobile 36 Maestoso i 321
Effendi.**

Tako je Gidran do početka 1900.-ih godina postao elegantan konj, s dobrim sposobnostima, koji se dao lako jahati, „gvozdenog” organizma, izdržljiv, dakle dotle je postigao vrhunac svoje korisne vrijednosti.

Proucavajući povijest mađarskog konjičkog sporta, možemo uspostaviti, da između 1887. i 1900. godine je bilo Gidrana na prvim mjestima čak i u dresurnom jahanju.

1901. godine u skakanju prepona je od 75 konja jedan Gidran osvojio 3. mjesto.

Pasmina je cvala i postizala izvrsne rezultate.

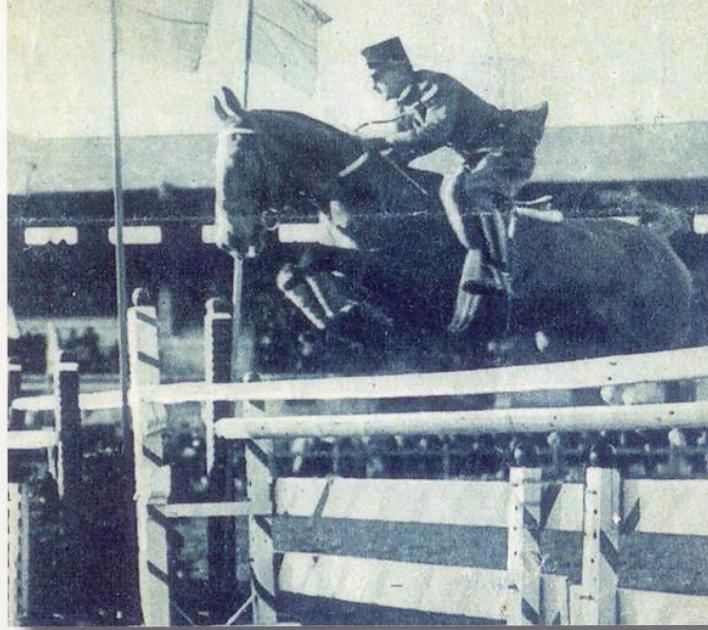
4. kép / Picture 4.

Gyergyó, gidrán herélt. A Késmárki díj helyezettje

lovagolja: Bodó Imre százados
fotó: a Bodó család szívességéből

Gyergyó, Gidran gelding. Placed in the Késmárki Prize.
Ridden by Captain Imre Bodó.

Photo: from the Family Bodó.

5. kép / Picture 5.

Gyergyó, gidrán herélt. A bravúr ugratás győztese 1935.-ben.
lovagolja: Bodó Imre százados
fotó: a Bodó család szívességéből

Gyergyó, Gidran gelding. Winner of the bravur jumping in 1935.
Ridden by Captain Imre Bodó. Photo: from the Family Bodó.

6. kép / Picture 6.

45 Gidran III

Damaskin ezredes hátaslova az örkényi Lovagló és Hajtó Tanárképző Intézetben
Fotó: Hajba Nándor szívességéből

45 Gidran III. Saddle-horse of Colonel Damaskin from the Institut of Riding and Carriage driving Training.
Photo: from the Nándor Hajba

**Neizlječiva tragedija mađarskog konjogojsstva,
kao posljedica I. svjetskog rata, da je rumunjska
vojska 16. XI. 1919. godine otjerala 59 gidranskih
kobila, kojih je slijedilo 1920. godine još 74,
zajedno s omadi i potomstvom, tako prema
ondašnjim zapisnicima sveukupno 186 konja.**

**Tokom ratnih operacija je nestalo 11 , a za
regeneriranje je ostalo tek 13.**

Huszárok menet közben a második világháborúban. A huszárok ekkor már lóról szállva, gyalog vették fel a harcot az ellenséggel

függvényében történt. A közvetlen háborús előkészületek kapcsán a lovasságot két lovasdandárba sorolták, dandáronként 2-2 huszárezreddel.

A huszárság alkalmazását az 1939-es Harcászati Szabályzat rögzítette: „A lovassági mozdékony svors és tűzerős fegyvernem Hivatása: a harchoz kedvező

Az 1941-ben készült fényképen látható jelenet egyben a magyar huszárság korszakának tragikus végét is jelentette

**Izgubljenje vrijednih osobina i genetska erozija se
još i od brojčanog smanjivanja smatra većom
tragedijom.**

**Neki rodovi kobila su se brojčano toliko smanjili,
da je rod broj 10. , 15., i 16. 1931. godine izumro.**

**Gidrani se smatraju, kao jedna od odlučujućih
pasmina anglo-arabera u Evropi, ne samo s
vanjštinom, nego i sa izdržljivošću i drugim dobrim
unutarnjim osobinama.**

Za regeneriranje pasmine pored Gidranskih pastuha koristili su engleske punokrvnjake i arabere.

To su bili prvenstveno „Gazal III.” i „Mersuch III.”, ali i „Siglavy XII”, koji je počeo skakati 1943. godine i skakao je u svim značajnijim ergelama.

1. kép / Picture 1.

Siglavy XII törzsmén a fajta sikeres regenerálója, nemesítője fotó: Hajba Nándor

Siglavy XII. stallion, successful regenerator of the breed. Photo: Nándor Hajba

Pored njih su se koristili i pastusi „Kisbéri” pasmine, kao Maxim V. , Kozma III. , Maxim Gidran I. i Maxim Gidran II.

Kvalitet konja je postigao onog od razdoblja prije I. svjetskog rata.

Pasmina , vraćena praktički iz genetske smrti , 1928. godine je osvojila zlatnu medalju na olimpijadi u Amsterdamu.

Jako dobar konj je bio konj zvan „Medve” , kastrat iz 1927. godine, najbolji skakač prepona 1930.-ih godina.

Najbolji skakači prepona u ovo doba bili su gidrani , a mislilo se , da bi se mogla na osnovu toga stvoriti pasmina selektirana na to.

Pauly Hartmann ja s gidranskom kobilom „Legszebb“ („Najljepša“) 1936. godine osvojio 5. mjesto.Ista ova kobila je osvojila još 17 prvih, 17 drugih i 9 trećih mjesta.

Uspjesi dokazuju veliku genetsku vrijednost i izvrsnost pasmine. Gustav Rau 1934. godine naziva gidrane „hipološkim čudom“.

3. kép / Picture 3.

„Legszebb” gidrán kanca, Aachenben az olimpiai nagydíj 5. helyezetje
Lovagolta Pauly Hartmann
fotó: archiv

„Legszebb” Gidran mare, Grand Prix Aachen, 5.th place. Ridden by Pauly Hartmann.
Photo: archive

**Drugi svjetski rat je isto upropastio paminu,
nasuprot tome, da je 1944. godine stajalo na
raspolaganje ponovo već više od 90 kobila.Ove
su između 10. i 15. IX. 1944 godine spašavali u
Bavarsku (Neuhof , 55 grla) i Čehoslovačku
(Saslav , 4 grla) , a u ergelu Kisbér 31 grla.
Od njih se vratilo u Mezőhegyes samo 28 kobila
, 1948. godine.**

**Tada su ti konji tu već samo vegetirali, broj
kobila se iz dana u dan smanjivao , 1958.
godine**

**je bilo već samo 23 kobila, koje su premjestili u
ergelu „Sütvény” u mjestu Dalmand , koju je
osnovao barun Dőry 1867. godine, a od
raspuštanja 1933. godine su objekti
neiskorišteno stajali i jedva čekali, da se u njih
ponovo smjeste konji.**

Genetsko odvajanje o ostalih konja nije bilo riješeno , tako se može reći , da je pasmina u roku od 50 godina doživjela dva jaka i teška poraza.

1975. godine je ostalo sveukupno 3 čistokrvna pastuha i 17 kobila.

**Ubuduće će pasmina imati „pravo na život”
isključivo ako će jedinke postati „vilotito”
lijewe, čemu priječe suprotne kromosome u
genetskom materijalu, ili pak će davati jedinke
za međunarodna natjecanja u dresuri, militaryu
i preskakanju prepona.**

Toliko kratko o pasmini Gidran.

Nadam se, da će buduće generacije s tolikom radošću , ljubavlju, trudom i radom potpomagati razvitak pasmine, brinuti o njoj i stajati usko pored nje u svim neprilikama, brigama, a i u uspjesima, ugradivši u genetsku pozadinu i izvrsne sportske rezultate.

Hvala na pozornosti!

9. kép / Picture 9.

969 Ozora Árvácska nagy tenyészhatású gidrán mén
fotó: Bodó Imre

969 Ozora Árvácska Gidrán stallion with high
breeding effect
Photo: Imre Bodó

13. kép / Picture 13.

3728 Ménesmajor-3 (*Gazal Gidran II* után)
fotó: Hajba Nándor

3728 Ménesmajor-3 (after *Gazal Gidran II*)
Photo: Nándor Hajba

19. kép / Picture 19.

Gidrán törzskanca jelöltek fogatvizsga közben Radautzon. A vontatott teher 47,5 mázsa
fotó: Hans Brabanetz

Gidran broodmares during carriage-test in Radutz. The lead is 4,75 metric ton.

Photo: Hans Brabanetz

17. kép / Picture 17.

A bajai méntelep négyes gidrán ménfogata
fotó: Hajba Nándor

*The four-in-hand with Gidran stallions of the
stud in Baja*

Photo: Nándor Hajba

18. kép / Picture 18.

Gidrán kancafogat a 2006. évi FARMER EXPÓN

Gidran XI-86 (Sáfár) - Gidran XI-71 (Zsúrló)

*Tulajdonos és hajtó: Szántó Imre, fotó:Novotni Péter
Carriage with **Gidran** mares at the FARMER EXPO
in 2006.*

Coachman and owner: Imre Szántó,

Photo: Péter Novotni

33. kép / Picture 33.

3832 Gidran XI-32 (Regölő) a fiatal lovak military világbajnokságán, Lionban, ugrás közben. 2003.

3832 Gidran XI-32 (Regölő) over the obstacle at the eventing world championship of young horses in Lion
lovas / Rider: Egyed László / László Egyed, fotó / Photo: Mondial du Lion

34. kép / Picture 34.

190 Gidran XI-4 (Sóhaj) military világbajnokság 2004.

190 Gidran XI-4 (Sóhaj) at the eventing world championship in 2004.

Lovas / Rider: Wilhelm Fox Pitt, fotó / Photo: Jónás Sándor szívességéből / by courtesy of Sándor Jónás